

Bogusław Pietrulewicz

"Komputerowe wspomaganie dydaktyki", red. Eunika Baron-Polańczyk, Zielona Góra 2009 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 2, 217-220

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bogusław Pietrulewicz

Recenzja książki:

**Eunika Baron-Polańczyk (red.),
Komputerowe wspomaganie dydaktyki**

Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2009.

Problematyka podjęta w pracy pod redakcją naukową Euniki Baron-Polańczyk, dotycząca komputerowego wspomagania dydaktyki, jest bardzo ważna zarówno od strony poznawczej, kształcącej oraz utylitarnej. Fakt podjęcia rozważań na temat uwarunkowań wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnej w procesie kształcenia i wychowania powitać należy z dużym zadowoleniem. Warto w tym miejscu wspomnieć, że już na początku lat siedemdziesiątych D. Bell analizując społeczeństwo postindustrialne zwrócił uwagę na rozwój i znaczenie informacji. Kilka lat później S. Nora i A. Minc we Francji piszą o informatyzacji społeczeństwa, a w 1980 roku w Japonii Y. Masuda publikuje książkę „Information Society”. Przez następne lata techniki informatyczne przeniknęły życie społeczeństw. Również systemy edukacyjne zmuszone zostały do zmian. Podejmowane są starania, by edukacja odpowiadała na potrzeby szybko zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Przygotowanie jednostki do radzenia sobie w złożonym świecie i zachodzących w nim dynamicznych przemian, także w kulturze techniczno-informatycznej – to podstawowe akcenty współczesnej pedagogiki (kształcenia, wychowania i opieki). Dlatego też, analizowanie i porządkowanie zagadnień tematycznych w obszarze komputerowego wspomagania procesu nauczania-uczenia się, należy uznać za ważne i konieczne oraz znaczące społecznie.

„Komputerowe wspomaganie dydaktyki” to monografia licząca 185 stron tekstu, napisana poprawnie pod względem językowym i w pełni odpowiadająca wymogom dla tekstów naukowo-dydaktycznych. Recenzowana książka jest rezultatem pracy trzynastu autorów poruszających wybrane zagadnienia komputerowego wspomagania procesu nauczania-uczenia się zarówno w sferze teoretycznej, jak i praktycznej. Każdy tekst (rozdział) posiada tę samą strukturę: wstęp, podrozdziały, zakończenie i wykaz bibliografii oraz zawiera streszczenie w języku polskim i angielskim. Opracowanie jest dobrze opracowane edytorsko, właściwie ukazując strukturę szczegółową.

We *Wprowadzeniu* Redaktorka trafnie zarysowała w sygnalny sposób najogólniejsze przesłanki teoretyczne nawiązujące do uzasadnienia wyboru tematyki monografii oraz zaprezentowała jej strukturę. Redaktorka słusznie też przyjęła założenie, że „komputer to techniczny środek dydaktyczny, który w znaczący sposób zautomatyzował i zdynamizował pracę nauczyciela oraz ucznia” oraz, że „działania edukacyjne wspomagane cyfrowymi mediami, zaprojektowanymi zgodnie z zasadami i regułami technicznymi oraz pedagogicznymi, będą mogły stawać się bardziej optymalne”.

Rozważania rozpoczyna artykuł, który w przejrzysty i uporządkowany sposób wprowadza w problematykę dydaktycznej użyteczności komputerów, omawiający miejsce i rolę komputera w procesie nauczania-uczenia się, edukacyjne wskazania nauk kognitywnych i idei konstruktywizmu oraz założenia przedmiotu *Komputerowe wspomaganie w dydaktyce* (Eunika Baron-Polańczyk). Autorka, rozwijając myśli zasygnalizowane we *Wprowadzeniu*, wyraż-

nie zaznaczyła, że prowadzone rozważania opiera na założeniu, iż uzyskanie wiedzy przez uczącego się według schematu poznawczego ma charakter procesu konstruktywistycznego, zaś komputer to narzędzie poznawcze wzmacniające naturalny proces przetwarzania wiadomości.

Kolejny artykuł prezentuje ważne zagadnienia związane z wykorzystaniem programów edukacyjno-terapeutycznych w terapii pedagogicznej. Autorka (Ewa Nowicka) przedmiotem własnych rozważań uczyniła najistotniejsze właściwości poprawnie przygotowanych komputerowych programów, ze szczególnym zwróceniem uwagi na edukację dzieci przejawiających trudności w czytaniu i pisaniu.

Tekst Ewy Szymanowskiej omawia problematykę dotyczącą kompetencji nauczyciela w zakresie wykorzystania technologii informacyjnych w realizacji zajęć edukacyjnych z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym. Zwraca uwagę na istotne problemy związane z wdrażaniem alfabetyzacji komputerowej w tym wczesnym stadium edukacyjnym poprzez realizowany w wybranych przedszkolach program Kid Smart oraz wprowadzany do klas I-III przedmiot *Zajęcia komputerowe*. Celnie Autorka zauważa, że wprowadzenie – w świetle Podstawy programowej podpisanej 23 grudnia 2003 roku – do nauczania zintegrowanego zajęć komputerowych może stanowić szansę dla młodych Polaków na bardziej efektywne wdrażanie do aktywnego członkostwa w społeczeństwie informacyjnym.

Rozważania na temat procesu dydaktyczno-wychowawczego na poziomie przedszkolnym i wczesnoszkolnym są kontynuowane w kolejnym rozdziale. Piotr Antczak i Kamila Wijas podejmują się trudnego zadania opisu, analizy i oceny porównawczej edukacyjnych programów dla dzieci dostępnych na polskim rynku multimedialnym. Autorzy dobierali programy uwzględniając przede wszystkim zasadę „nauki przez zabawę”. Głównymi kryteriami, którymi słusznie kierowano się podczas analizy, były przede wszystkim wartości edukacyjne – w tym występowanie elementów dobrej zabawy, różnorodność ćwiczeń i zadań kształcących, rozwijających funkcje w nauce czytania i pisania oraz liczenia, jasność i zrozumiałość poleceń, reakcja na popełnione błędy, występowanie pomocy dydaktycznej itp. Godne uwagi są również przedstawione zalety i wady komputerowych programów, najbardziej istotne z perspektywy walorów dydaktyczno-wychowawczych.

Zagadnieniom z obszaru komputerowego wspomaganie zajęć z matematyki poświęciła swój artykuł Paulina Woźniak, która na podstawie środowiskowych badań własnych – co wymaga szczególnego podkreślenia – stara się odpowiedzieć na pytania takie jak: Dlaczego nauczyciele powinni komputerowo wspomagać zajęcia z matematyki? Na jakim etapie nauczania oraz za pomocą jakich narzędzi wspomaganie będzie najbardziej skuteczne? Jak zmienić podejście uczniów do matematyki? Problemy te zasługują na wielką uwagę, ponieważ matematyka jest przedmiotem szkolnego nauczania, który dzieciom sprawia wiele trudności. Wspomaganie zajęć komputerowymi aplikacjami może motywować i zachęcać uczniów do matematyki oraz optymalizować procesu kształcenia.

Anna S. Rutkowska przedmiotem swoich rozważań uczyniła program Scratch i jego praktyczne wykorzystanie w procesie nauczania-uczenia się algorytmów. Podkreśla edukacyjne walory programu oraz prezentuje autorskie scenariusze zajęć wykorzystujących Scratch w realizacji treści nauczania z zakresu budowania algorytmów i schematów blokowych. Tekst prezentuje także relację pomiędzy środkami dydaktycznymi a multimedialnymi materiałami

dydaktycznymi oraz podstawę programową z informatyki dla szkół podstawowych i gimnazjów.

Na szerokie zastosowanie w procesie dydaktycznym pakietu Matlab wskazuje Mirosław Adamczyk, podkreślając programowe możliwości obliczeniowe i symulacyjne zezwalające na formułowanie dowolnych problemów do samodzielnego rozwiązania przez uczniów według reguł klasycznej metody problemowego nauczania. Autor poprzez wybrane przykłady przedstawia możliwości wykorzystania pakietu w różnych formach nauczania, zwracając uwagę przede wszystkim na intuicyjną obsługę pakietu, która z kolei umożliwia uczniom twórcze rozwiązywanie zagadnień oraz porządkowanie i systematyzowanie nabytej wiedzy.

Problematykę dotyczącą wybranych nowoczesnych narzędzi technologii informacyjnej, rozpatrywanych w kontekście edukacyjnych zadań podnoszących atrakcyjność i wizualizację procesu kształcenia, porusza Karolina Łaniec. Autorka, oprócz metod kształcenia na odległość i technik aktywizujących pracę ucznia, w przejrzysty sposób wylicza dydaktyczne walory tablicy interaktywnej.

Komunikacją internetową, wspomagającą wymianę informacji w relacjach nauczyciel-uczeń-rodzic, zajęła się Aneta Kłorek. Autorka, na tle zadań szkoły w zakresie współpracy z rodzicami, omawia projekt Golden5 oraz kilka programów, dzięki którym ułatwiona jest wymiana informacji edukacyjnych w analizowanych relacjach. W kontekście oczywistych korzyści jakie wynikają z dobrej współpracy nauczycieli z rodzicami Autorka proponuje i opisuje różne jej formy.

Grzegorz Hołówko przedstawia środowiska multimedialnych systemów operacyjnych pod kątem ich dydaktycznych zastosowań, wskazując na: realizację treści z przedmiotu informatyka w szkołach podstawowych i gimnazjalnych z zastosowaniem aplikacji Paint, WordPad, Outlook Express, Windows Media Player, Windows Movie Maker, Kalkulator; cele kształcenia, jakie mogą być zrealizowane poprzez zastosowanie tych aplikacji; edukacyjne korzyści płynące z wykorzystania środowisk systemów operacyjnych Windows Xp i Windows Vista.

Przydatność prezentacji multimedialnej w procesie kształcenia omawia Daniel Czycz. Tekst porusza bardzo ważne kwestie dotyczące bezrobocia rozpatrywanego w aspekcie grupowych szkoleń oraz komunikowania interpersonalnego wspomaganego materiałami prezentacyjnymi.

Serię artykułów kończy opracowanie Michała Barwińskiego przedstawiające ergonomiczne i edukacyjne aspekty komputerowego stanowiska pracy dla osób z dysfunkcjami. Po analizie wskazań z zakresu ergonomii i niepełnosprawności Autor prezentuje gotowe i praktyczne rozwiązania sprzętowe oraz programowe wspomagające pracę i wymianę informacji w relacji użytkownik-komputer dla osób niewidomych i niedowidzących. Podnoszone są tutaj jakże istotne problemy dotyczące projektowania współczesnych systemów informatycznych wspierających ich obsługę przez osoby niepełnosprawne.

Można stwierdzić, że powyższe człony (teksty poszczególnych autorów) struktury treściowej odznaczają się poprawną logiką oraz właściwą czytelnością. Zastosowane układy tabelaryczne, wykresy i diagramy oddają istotę rzeczy dopełniając czytelność i przejrzystość opracowania.

Poddana ocenie monografia – pod redakcją naukową Euniki Baron-Polańczyk, pt. „Komputerowe wspomaganie dydaktyki” – prezentuje się jako opracowanie na bardzo dobrym poziomie pod względem merytorycznym i formalnym. Wnosi ona istotne wartości poznawcze i edukacyjne do nauk społecznych, zwłaszcza pedagogiki pracy, a przede wszystkim do szeroko rozumianej edukacji techniczno-informatycznej. Sądzę że znajdzie ona zainteresowanie wśród szerokiego grona czytelników. Monografia traktująca o komputerowym wspomaganiu dydaktyki – co podkreśla również sama Redaktorka we *Wprowadzeniu* – adresowana jest dla tych wszystkich, których interesują konteksty procesu wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnej w edukacji. Przedstawiane w niej zagadnienia mogą być przydatne nie tylko dla badaczy podjętej problematyki, ale i dla studentów (szczególnie kierunku Edukacja Techniczno-Informatyczna i specjalności Edukacja Medialna i Informatyczna) oraz nauczycieli praktyków (nie tylko zajęć komputerowych i informatyki). Zatem książka jest pozycją aktualną i cenną, rozpatrującą szeroko zagadnienia podstawowe, jak i aspekty poboczne, uzupełniające. Jest bowiem godna uwagi i polecenia przede wszystkim ze względu na zawarte w niej wielostronne podejście do problematyki obejmującej proces dydaktyczny wspomagany współczesnymi technikami komputerowymi.